

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่น

Learning Management in Marginalized Educational Institutions Using Local Multiculturalism

ทักษ์ชนภรณ์ แสนโท¹ และ สาริโรจน์ เผ่าวงศากุล²

Tukthanaporn Santo¹ and Saroch Pauwongsakul²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹Tukthanapom17Duan@gmail.com ; ²sengcomm@kru.ac.th

Received November 22, 2024; Revised December 16, 2024; Accepted December 19, 2024

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพื้นที่ชายขอบที่มีประชากรหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรมท้องถิ่น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยอาศัยแนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม การจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสม และบทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน รวมถึงกรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) ผลการสังเคราะห์พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องยึดหลักความเสมอภาค การยอมรับความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พร้อมทั้งบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าสู่หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุขและยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, สถานศึกษาชายขอบ, พหุวัฒนธรรมท้องถิ่น

Abstract

Thailand is a multicultural society consisting of diverse ethnic groups, languages, religions, and traditions, especially in marginalized border areas. Educational institutions in these areas must adapt learning management to align with local multicultural contexts. This academic article aims to present learning management approaches in marginalized educational institutions using local multiculturalism.

The study synthesizes concepts of multicultural education, appropriate classroom management, and the roles of administrators, teachers, students, and communities, including a case study of Anuban Sangkhla Buri School (Ban Wangka). The findings indicate that effective learning management requires equity, respect for diversity, and collaboration among stakeholders. Integrating local culture into curriculum, instruction, and student development activities systematically contributes to peaceful coexistence and sustainable development in multicultural societies.

Keywords: Learning Management, Marginalized Educational Institutions, Local Multiculturalism

บทนำ

ประเทศไทยปัจจุบันประกอบด้วยพลเมืองที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ สัดส่วนนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนร่วมกับนักเรียนไทยมีเพิ่มมากขึ้น ความแตกต่างหลากหลายทาง ชาติพันธุ์นี้ทำให้สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายขอบที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ได้แก่ มอญ กะเหรี่ยง พม่า ลาว และไทย ต้องมีการปรับตัวและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม ท้องถิ่น โดยเน้นการสร้าง ความเข้าใจ การยอมรับ และความเคารพในความแตกต่างระหว่าง วัฒนธรรม รวมถึงการลดอคติและส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ที่เป็นลักษณะ พหุวัฒนธรรม ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องเข้าใจยอมรับความแตกต่างของเด็กและเยาวชนต่าง วัฒนธรรม เคารพสิทธิของแต่ละบุคคล กำหนดหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรม สนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ไม่กีดกันกลุ่มเด็ก และเยาวชนที่ เป็นชนกลุ่มน้อย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้ ตามความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะนำเสนอความสำคัญและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการอยู่ ร่วมกันของสถานศึกษากับพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

สภาพพื้นที่สถานศึกษาชายขอบพหุวัฒนธรรมของจังหวัดกาญจนบุรี

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบของจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะในอำเภอสังขละบุรี มีความโดดเด่นด้านความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม เช่น กะเหรี่ยง มอญ และไทย ซึ่งทำให้ การจัดการศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความแตกต่างด้านภาษาและวิถีชีวิตของผู้เรียนอย่างไรก็ตาม โรงเรียนในพื้นที่เหล่านี้ยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนทรัพยากร การเดินทางที่

ยากลำบาก และปัญหาด้านสถานะบุคคลของนักเรียนบางกลุ่ม ส่งผลให้เด็กจำนวนหนึ่งเข้าไม่ถึงการศึกษาได้ ไม่ทั่วถึงสภาพชุมชนอำเภอสังขละบุรีส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขาและป่าไม้ ทำให้ประชากรส่วนมากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ทั้งที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้พลัดถิ่นและผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศเมียนมา ทั้งมอญ พม่า กระเหรี่ยง ลาว และชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ความหลากหลายนี้จึงกลายเป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาการศึกษา

การจัดการศึกษาพื้นที่ชายขอบของจังหวัดกาญจนบุรีจึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และพัฒนาทรัพยากรด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาชายขอบ

บ้งอร ร้อยกรอง (2553) เสนอแนวคิดการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาชายขอบสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. กำหนดกติกาในการเรียนรู้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการชั้นเรียน เช่น กำหนดบทบาทของผู้เรียนในคาบดังกล่าว ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่กำหนด โดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. สร้างความตระหนักรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเคารพ ในความแตกต่างทางเชื้อชาติและ วัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น

3. สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยการสอดแทรกมุกตลกหรือสิ่ง que ผู้เรียนให้ความสนใจ แสดงการเอาใจใส่โดยการให้คำชมเชยและให้ข้อเสนอแนะในประเด็นที่ผู้เรียนยังเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน โดยไม่สร้างความรู้สึกอับอายให้แก่ผู้เรียน

4. ติดตามปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน เพื่อหาแนวทางแก้ไข เมื่อผู้เรียนเกิดความขัดแย้งหรือแสดงออกเชิงต่อต้านในขณะจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยไม่ใช้ความรุนแรง แต่ควรอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างมีเหตุผล การจัดการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้เพื่อความเสมอภาคทาง การศึกษาที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระและความคิด ความเชื่อของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทาง วัฒนธรรม แม้ว่าในสังคมชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ไม่มีชนกลุ่มน้อยหรือผู้พูดภาษาถิ่น แต่หลักสูตรและ การสอนควรเชื่อมโยงถึงความรู้และความสัมพันธ์เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อสร้างความเป็นเลิศ และความเสมอภาคทางการศึกษา

ทั้งนี้ การจัดการชั้นเรียนในบริบทของสถานศึกษาชายขอบต้องเน้น “ความเข้าใจบริบท” “การปรับตัวของครู” และ “การใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด” เชื่อมโยงหลักสูตรการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียนกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นของผู้เรียน

แบงค์และแบงค์ (Banks & Banks, 2010) นำเสนอการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ละคาบเรียนครูผู้สอนสามารถออกแบบได้ตามหลักการ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อและหน่วยการเรียนรู้ โดยการบูรณาการเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิต ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และกำหนดหัวข้อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยใช้คำที่คล้องจองกันหรือเป็นการตั้งคำถามเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน

2. กำหนดเนื้อหา โดยการนำวัฒนธรรมสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1) Contribution Approach เป็นการเพิ่มเหตุการณ์ทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติเข้าไปในบทเรียน โดยมีเนื้อหาที่แสดงถึงตัวตนของกลุ่มคนในสังคม เช่น นำบุคคลที่มีชื่อเสียงมาสอดแทรกในตัวอย่าง 2) Additive Approach เป็นการเพิ่มความสำคัญของเรื่องที่เรียนเข้าไปในเนื้อหา ซึ่งอาจไม่ได้ถูกระบุไว้ในหลักสูตร แต่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในคาบเรียน ดังกล่าว 3) Transformation Approach เป็นการปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรม และ 4) Social Action Approach เป็นการสร้างบทบาทในสังคมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งแนวทางดังกล่าวอาจใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติเพื่อกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหาในสถานการณ์ดังกล่าว

3. กำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม ควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในคาบเรียนอาจใช้กิจกรรมกลุ่มและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคต่าง ๆ ร่วมด้วยก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนทัศนะที่มีต่อความหลากหลาย นอกจากนี้ผู้สอนควรใช้วิธีการทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความแตกต่างจากสถานที่จริง เพื่อสร้างประสบการณ์และเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้เรียน

4. เลือกสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ควรเลือกสื่อและนวัตกรรมที่สร้างองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจน เช่น วิดีทัศน์ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น บทเรียนออนไลน์ เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและเชื้อชาติในสังคมพหุวัฒนธรรมชายขอบ

5. วัดประเมินผลผู้เรียน ผู้สอนต้องหมั่นตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระยะเพื่อติดตามพัฒนาการเรียนรู้และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานศึกษาชายขอบ ควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชนและกระตุ้นความสนใจ กำหนดเนื้อหาที่สอดแทรกวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ ทั้งในแง่ข้อมูลเนื้อหา มุมมอง และบทบาทในสังคม จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การทำงานกลุ่มหรือทัศนศึกษา เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและจับต้องได้ และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในบริบทของตนเอง

การบูรณาการทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ชายขอบ

การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ ยอมรับ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปการบูรณาการทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ชายขอบได้ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร การออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจ ยอมรับ และเห็นคุณค่าของความแตกต่างทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความเท่าเทียม และลดอคติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

2. ด้านผู้บริหาร เป็นผู้นำและวางแผนในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และวางแผนการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน สร้างความตระหนักส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ สร้างความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม และสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม เช่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือการอบรมครูประเมินและติดตามผลการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านครู ครูควรออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสนใจ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองในห้องเรียน ส่งเสริมความเข้าใจและความเท่าเทียมกันระหว่างนักเรียนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างต่างกัน ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่ต่างต่างกันในท้องถิ่น และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริง โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. นักเรียน ควรเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างเปิดใจเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ต่างต่างกัน เคารพและให้เกียรติผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนและครู

5. ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและครูเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งทรัพยากรสำหรับนักเรียนและครู และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีชุมชนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียนและผู้ปกครอง

การบูรณาการทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมชายขอบเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจจากทุกภาคส่วนในการวางแผนจัดการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกคน การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยสร้างสังคมที่สงบสุขและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) (2565, หน้า 3) เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในดินแดนสามวัฒนธรรมเมืองแห่งสายน้ำ ชุนเขา และผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ เป็นอำเภอที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของพี่น้องต่างชาติพันธุ์ ทั้งมอญ กะเหรี่ยง ไทย ลาว พม่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม โรงเรียนจึงมีการบริหารการศึกษาโดยใช้แนวคิด “7 Good 7 Culture วัฒนธรรมที่หลากหลายสู่เป้าหมายความสำเร็จ” เพื่อเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษา จัดการศึกษาและดำเนินงานตามโครงการสร้างส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ตามรอยพระยุคลบาท ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ปลุกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองให้แก่นักเรียนให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยนวัตกรรม 4ช (ชี้ ชวน ชม เชียร์) เป็นนวัตกรรมขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม จนได้รับรางวัลชนะเลิศ ยอดเยี่ยม ระดับจังหวัด กาญจนบุรี และเป็นตัวแทนในการจัดประชุมเสวนาทางวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการในการพัฒนาการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ระดับภาค สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 กระทรวงศึกษาธิการ นวัตกรรม 4ช (ชี้ ชวน ชม เชียร์) มีองค์ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 นวัตกรรม 4ช (ชี้ ชวน ชม เชียร์) ของโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

1. **ชี้** โดยใช้กระบวนการศึกษาบริบทของโรงเรียน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สวอต (SWOT analysis) ร่วมกันของผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายผู้ปกครอง ทำให้ทราบถึงบริบทและความต้องการของชุมชน ที่ต้องการให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างสันติสงบ

2. ชวน เป็นการชวนกันตระหนักร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายผู้ปกครอง ในการร่วมกันจัดทำโครงการตามแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องตาม บริบท ความต้องการของชุมชน และโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ตามรอยพระยุคลบาท ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินการจัดกิจกรรมในโครงการตามแผนปฏิบัติการ 10 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมค่ายธรรมะ 2) กิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ 3) กิจกรรมวันสำคัญ 4) กิจกรรมหน้าเสาธง 5) กิจกรรมสัจจะอ้อมทรัพย์ 6) กิจกรรมตลาดนัด ถนนสายอาชีพ 7) กิจกรรมตาวิเศษพิชิตขยะ 8) กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด 9) กิจกรรมลูกเสือจิตอาสาพระราชทาน และ 10) กิจกรรมสภานักเรียน

3. ชม ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายผู้ปกครองร่วมวัด ประเมินผลการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ

4. เชียร์ สรุปลงผลการดำเนินงานกิจกรรมตามโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตาม รอยพระยุคลบาทด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติโดยใช้นวัตกรรม 4ช (ชี้ ชวน ชม เชียร์) และจัดทำรายงาน โครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ตามรอยพระยุคลบาทด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยใช้ นวัตกรรม 4ช (ชี้ ชวน ชม เชียร์) ของโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) ปรับปรุง พัฒนาสู่ความยั่งยืน โดยการขยายเครือข่ายโรงเรียน ชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

องค์ความรู้จากการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาที่เน้น การยอมรับความแตกต่างทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการ ยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยให้ออกาสชนกลุ่มน้อยที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน ผู้บริหารและครูมีบทบาทที่สำคัญมากในการจัดการ เรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบ ผู้เขียนจึงได้เสนอบทบาทของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษา ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 บทบาทในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการศึกษาที่เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางภาษา ศาสนา ความเชื่อ และวิถีชีวิต โดยยึดหลักความเสมอภาคและสิทธิของผู้เรียนทุกคน มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายได้อย่างสันติ ผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและสร้างระบบสนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลาย สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม พัฒนาหลักสูตรและสื่อที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น พัฒนาครู และสร้างความร่วมมือกับชุมชน ขณะที่ครูมีบทบาทสำคัญในชั้นเรียน โดยสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรม บูรณาการความหลากหลายเข้าสู่การสอน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน โดยสรุป ความร่วมมือของผู้บริหารและครูเป็นปัจจัยหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรมชายขอบอย่างยั่งยืน

สรุป

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชายขอบแบบพหุวัฒนธรรมนั้นผู้บริหารและครูต้องเข้าใจบทบาทการอยู่ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองต้องอยู่อย่างสันติ มีความอดทนอดกลั้น เข้าใจความแตกต่าง ยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์ย่อมมีความแตกต่างทั้งในเรื่องทางกายภาพ และพฤติกรรม ด้วยความเข้าใจกัน มีความร่วมมือกัน การพึ่งพาอาศัยกัน ความเสียสละ และความยุติธรรม เป็นต้น เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ในท้ายที่สุดการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและความสวยงามบนความแตกต่างหลากหลายมีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, และคณะ. (2559). *การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจน สุขศรีทอง และคณะ. (2563). การศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 13(3), 19–35.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนือ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 8–10.
- บังอร ร้อยกรอง. (2553). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม* (ดุष्ฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุष्ฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ). (2565). *นวัตกรรม 4x (ซี ชวน ชม เชียร์)*. กาญจนบุรี: โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ).

Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (2010). *Multicultural education: Issues and perspectives* (7th ed.). New York, NY: John Wiley & Sons.